

מכתב: 03318
23

המכללה האקדמית נתניה
מבחן בקורס "משפט ותרבות"
ד"ר מיכל עופר צפוני
מועד א' 2013

המבחן עם חומר פתוח. משך המבחן שעתיים וחצי.
אין לכתוב יותר מחמישה עמודים, על צידו האחד של הדף.
יש לשים דגש על ניתוח הסוגיות המתעוררות על פי החומרים שנלמדו בקורס, ולא על הבעת עמדות אישיות.

שאלה ראשונה (30 נקודות)

חוק שכר שווה לעובדת ולעובד נחקק כבר בשנת 1996 (להלן: "חוק שכר שווה"). החוק נועד לקדם שוויון ולמנוע אפליה בין המינים והוא מאפשר לאישה המבצעת עבודה שוות ערך לגבר אצל אותו המעסיק, כאשר הגבר מרוויח שכר גבוה יותר, להגיש תביעה להשוואת תנאי השכר וקבלת הפרשים בהתאם. החוק נועד להחליף חוק קודם שעסק בנושא זה ושחוקק בשנת 1964, אולם הוכח כלא יעיל. תביעות ספורות בלבד הוגשו לבתי הדין לעבודה מכוח חוק זה, למרות שפערים משמעותיים בשכר אותו מרוויחים גברים ביחס לנשים ממשיכים להתקיים גם כיום, מעל 15 שנים מיום חקיקת החוק המתקן, הן במגזר הציבורי והן במגזר הפרטי.

יצוין כי אחת מהתביעות הבודדות שהוגשו מכוח החוק הגיעה בשנת 2011 לדיון בבג"ץ (בג"ץ אורית גורן נ' הומסנטרס), ובו נפסק כי הפרתו של חוק שכר שווה מהווה בדרך כלל גם את הפרתו של חוק שוויון הזדמנויות בעבודה, דבר המאפשר להטיל על מעסיק שהפלה עובדת לשלם לה לא רק את תשלום פערי השכר, אלא גם פיצויים ללא הוכחת כל נזק בסך של עד 50,000 ש"ח.

א. כיצד ייתכן שלמרות חקיקת חוק שכר שווה כבר בשנת 1964, וחקיקת החוק המשופר בשנת 1996, עדיין קיימים פערי שכר משמעותיים בין גברים ונשים בשוק העבודה? (20 נקודות)

ב. האם פסיקתו של בג"ץ עשויה להביא לשינוי? (10 נקודות)

שאלה שנייה (20 נקודות)

האם הסיוע המשפטי חינם הניתן על ידי המדינה על פי חוק הסיוע המשפטי לאוכלוסיות חלשות מבחינה כלכלית יכול להביא לשינוי חברתי שיבוא לידי ביטוי בהעצמה של אוכלוסיות אלו ולהגברת האמון שלהן במשפט? ענו תוך שימוש בחומר הנלמד בקורס.

שאלה שלישית (20 נקודות)

עובדי קבלן העוסקים בניקיון הצליחו להתארגן במסגרת ארגון עובדים יציג, והאחרון ניהל משא ומתן עם מעסיקם בכדי להביא לידי חתימת הסכם קיבוצי שידאג לזכויות העובדים. (הסכם קיבוצי הינו הסכם המחייב את כלל העובדים ואת המעסיק). ארגון העובדים דרש, בשל הקושי הרב בהגשת תביעות על ידי עובדים הסובלים מהפרת תנאי עבודתם, במיוחד כשמדובר בעובדים מוחלשים כעובדי קבלן, כי יהא סעיף בהסכם שיחייב את העובד והמעסיק לגשת לפישור במידה ויתעורר סכסוך ביניהם. רק אם הפישור ייכשל יוכל כל אחד מהצדדים לפנות לבית הדין לעבודה. האם סעיף זה אכן ייטיב עם העובדים?

שאלה רביעית (30 נקודות)

עו"ד ידוע התנגש בעוצמה רבה ברכבו ללא סיבה נראית לעין ברכב אחר, הנוסעים בו נהרגו: אם בת 23 ובנה בן ה-6. עוה"ד הועמד לדין בשל גרימת מוות ברשלנות והורשע על פי הודאתו. עורכי הדין מטעם שני הצדדים היו גברים.

בטרם החל המשפט נפתחה בתקשורת מתקפה כנגד הנאשם, וכן הובע החשש כי מאחר והוא משתייך לחוגי האליטה המשפטית ובעלי ההון – אין ספק כי ייגזר עליו עונש נמוך ביותר, כך ש"הילתו תחסוך ממנו את מחיר הפשע...".

בית משפט השלום קבע כי רמת רשלנותו היתה גבוהה וזן אותו ל-30 חודשי מאסר מהם 15 בפועל, שלילת רישיון לתקופה בת 10 שנים וכן לקנס בסך 10,000 ₪.

עוה"ד הגיש ערעור על חומרת העונש שהוטל עליו. לטענתו העונש סוטה בצורה משמעותית מהעונש הממוצע המקובל במקרים כגון אלו. הוא הציג סטטיסטיקה של עונשים שנגזרו בחמש השנים הקודמות כדי להוכיח כי עונשו גבוה בצורה משמעותית מהמקובל, וכן הציג סטטיסטיקה המתייחסת ספציפית לשופט בפניו נשפט והראה כי העונש שהוטל עליו הוא הגבוה ביותר שהוטל בנסיבות דומות ע"י שופט זה וחורג משמעותית מרף הענישה המקסימלי המוטל על ידיו. עוה"ד הביע חשש כי העונש החמור הינו תוצאה של הלינץ' התקשורתי שנעשה בו לאחר התאונה.

בערעור שנדון בבית המשפט המחוזי התייחס השופט המר שכתב את דעת הרוב (אליה הצטרפה השופטת שיצר) לתקשורת בקצרה, תוך שציין כי נשמעו בה קולות גם להחמרה בעונש וגם להקלה בו. בנוסף קבע כי אין זה ראוי להציג סטטיסטיקה של שופט ספציפי. דעת הרוב החליטה בכל זאת להקל מעט בעונש, כך שעונש המאסר בפועל יעמוד על 13 חודשים במקום 15, מאחר ולא ניתן משקל מספק להודאת הנאשם.

דעת המיעוט של השופטת שבח סברה כי עקרון אחידות הענישה הינו חשוב ביותר וכי תמצית הצדק נמצאת במשפט: "הכל שווים בפני החוק". הכוונה המקורית אמנם היתה לכך שפשוטי העם יזכו למשפט צדק כמו נכבדי העם, אך משפט זה רלבנטי גם בכיוון ההפוך. לגישתה, התקשורת אכן פתחה במתקפה כנגד הנאשם. אמנם אין לדעת אם בימ"ש השלום אכן הושפע בתת המודע ממתקפת הפרסומים שקראו להחמרה בענישה, אך די בחשש לקיומה של השפעה כזו על מנת להתערב במידת העונש. השופטת שבח כן התרשמה מהסטטיסטיקה שהוצגה ביחס לעונשים המוטלים במקרים דומים על ידי השופט שגזר את דינו של עוה"ד בבית משפט השלום, היא אף הציגה בפסק דינה מספר מקרים בהם לכאורה תוארו נסיבות חמורות יותר אך הוטל עונש קל יותר ע"י השופט הספציפי. לכן היא הגיעה למסקנה שיש להקל בעונשו של עוה"ד ולהעמידו על רף הענישה המקובל בנסיבות שהוא 10 חודשי מאסר בפועל.

א. כמתואר, דעת הרוב מיעטה להתייחס לתקשורת וביטלה את אפשרות השפעתה, ואילו דעת המיעוט התייחסה אליה בהרחבה והדגישה את כוחה ועוצמתה, ואת יכולתה להשפיע על שופטים. על פי הנלמד בקורס – האם אכן חששה של השופטת שבח מוצדק? כיצד תסבירו את עמדת דעת הרוב בנושא וכן את סירובה להתייחס לסטטיסטיקה המתייחסת להחלטותיו של שופט השלום? (20 נקודות)

ב. האם תוצאות הערעור תואמות למסקנות המחקר של רינה בוגוש ורחל דון יחיא ביחס להשפעת המגדר על תוצאות המשפט? (5 נקודות)

ג. האם הופעה יוקרתית במקרה הנדון של הנאשם עשויה היתה להועיל לו או להזיק לו? הסבירו תשובתכם. (5 נקודות)

בהצלחה

